

چند نکته درباره نماز جماعت در مدارس

مجید درخشانی

... تعاهدوا أمر الصلاة

«کار - گزاردن - نماز را بر عهده بگیرید» (حضرت علی علیه السلام)

بعد از انقلاب اسلامی، به نماز و اثرات و اهمیت آن در زندگی انسان و جامعه مسلمانان توجه خاصی مبذول شد و اینک به حمد خداوند بزرگ، در باب این «فریضه الهی» کارهای پرثمری انجام شده است که ذکر آنها در این مختصر نمی‌گنجد؛ اما یکی از مراکز حساس و عمده‌ای که نماز در آن بر پا می‌شود و نقش تعیین‌کننده‌ای در سلامت و تعهد و اخلاق اسلامی آینده‌سازان کشور دارد «مدرسه» است.

گرچه مسئولین تعلیم و تربیت به «نور چشم پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله» که نماز است، عنایت دارند؛ اما اعمال نکات زیر، هر چند ممکن است تکراری به نظر برسد، می‌تواند مسئولین مدارس را در برپایی نماز پرشکوه که همراه با معنویت است، راهنما باشد:

۱- شرکت همه کارکنان مدرسه در نماز

نماز فریضه‌ای است که بر همه واجب است، لذا اگر ما برای کودکان و نوجوانان، بارها و بارها نماز اول وقت و جماعت را تجویز کنیم و درباره شواب آن سخن‌ها بگوییم، اما خود به بهانه‌های مختلف نماز اول وقت را به تأخیر بیندازیم، کودکان و نوجوانان در پذیرش نماز شک خواهند کرد. بر کسادر مدارس لازم است همراه با دانش‌آموزان در نماز جماعت شرکت کنند.

معلمان باید با شنیدن زنگ نماز، درس را در هر کجا که هستند رها کنند؛ اینکه یک صفحه یا نیم صفحه را تمام کنیم و بعد به سراغ نماز برویم. یا در وقت دیگری آن را بخوانیم، کار درستی به نظر نمی‌رسد، باید آویزه گوشمان باشد که: نماز بر هر کاری مقدم است.

۲- وقت نماز

الف - مدارس یک وقته :

مدارس یک وقته اگر صبح باشد، بهتر است، زنگ نماز را در بین زنگ بگذارند. نه در آخر زنگ؛ در پایان زنگ به علت خستگی دانش‌آموزان خود به خود، توجه آنها نسبت به مسأله نماز کم می‌شود؛ به علت‌های مختلف: خستگی، گرسنگی و... آنها می‌خواهند به خانه بروند، لذا به نماز دل نخواهند داد. مدارس یک وقته عصر هم، بهتر است زنگ نماز را در اول وقت قرار ندهند، زیرا بعضی از دانش‌آموزان به علت سهل‌انگاری و... چون زنگ شروع نماز است، به آن اهمیت نداده و خدای نکرده شرکت در نماز نخواهند کرد.

ب - مدارس دو وقته :

اگر زنگ نماز در بین ساعت بعد از ظهر قرار بگیرد، مناسب‌تر است، زیرا همه دانش‌آموزان در مدرسه حضور دارند و با رغبت شرکت خواهند کرد. شروع زنگ مدرسه با «نماز» ممکن است باعث ترسیدن عده‌ای از دانش‌آموزان به نماز جماعت باشد.

۳- بیان فلسفه نماز و آموزش نماز

لازم است، هر چند وقت یکبار، در بین نماز، نسبت به آموزش صحیح این فریضه الهی، حتی به‌طور مختصر اقدام شود. اینکه ما نماز را امر ساده تلقی کنیم و آموزش آن را در دوره راهنمایی و دبیرستان تکرار و توضحات بدانیم چندان درست و واقع‌بینانه به نظر نمی‌رسد؛

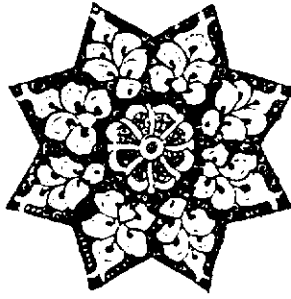
گفتن مستحبات و مکروهات نماز، گاهی سودمند و قدم دیگری است که دانش‌آموزان را نسبت به این فریضه آگاه‌تر و مسلط‌تر می‌کند. (اگر چه احکام نماز گفته می‌شود و از سال گذشته مسابقه احکام نیز به مسابقات امور تربیتی افزوده شده است. اما باز هم دانش‌آموزان را از مسائل نماز بی‌نیاز نمی‌کند.)

۴- پرهیز از افراط و تفریط در نماز

نماز در مدارس باید دور از هرگونه افراط و تفریط باشد. زیاده‌روی و طول دادن به نماز یا به حداقل و شکسته بسته اکتفا کردن، نمی‌تواند، «نماز» صحیح و مقبولی باشد، زیرا ممکن است باعث خستگی و دلزدگی دانش‌آموزان شود و یا آموزش غلط را در پی داشته باشد. دانش‌آموزان باید نماز صحیح و مقبول درگاه خداوند را یاد بگیرند و ادا کنند، نه نماز ریاکارانه و یا شتابزده را.

۵- بیان احادیث درباره نماز و نصب آن در تابلو نمازخانه.

برای تشویق به نماز و دوری از

بی‌اعتنایی نسبت به آن، باید از احادیث که سند معتبر برای درک حقایق هستند استفاده کرد و بهره‌گرفت. ذکر احادیث از پیامبر اکرم ﷺ و ائمه معصومین علیهم‌السلام و شخصیت‌های بزرگ اسلامی از جمله امام خمینی ﷺ و مقام معظم رهبری و نصب آنها در تسابلقاعلان که در دید همه دانش‌آموزان باشد، بسیار مؤثر است.

۶- برگزاری مسابقه نماز:

متأسفانه، تا به حال از سوی امور تربیتی «مسابقه نماز» - که مهم‌تر هم به نظر می‌رسد - به شکلی که دیگر مسابقات برگزار می‌شود، توجه نشده؛ اما این به مفهوم این نیست که مسئولان مدارس، (ستادهای تربیتی) نتوانند آن را برگزار کنند، خوشبختانه از سوی «دفتر اقامه نماز» تا به حال کتابهای سودمندی منتشر شده است که می‌تواند برای اجرای مسابقه بین دانش‌آموزان از آنها بهره‌گرفت.

۷- برپایی جلسات پرسش و پاسخ

برپایی حداقل ۲ - ۳ جلسه پرسش و پاسخ و نشست یا دانش‌آموزان درباره نماز بسیار سودمند است (لازم است در این زمینه از افراد متخصص استفاده شود).

۸- توجه به نظافت و آراستگی نمازخانه

طبع انسان، طوری است که از نظافت و

پاکیزگی خوشش می‌آید؛ از طرفی اسلام نیز به نظافت و پاکیزگی و آراستگی، بخصوص در موقع نماز، اهمیت داده است، لذا ضروری است که مدیران از این نکته مهم غفلت نورزند.

۹- معرفی کتابهایی که درباره نماز نوشته شده است

هر هفته، یا هر ماه کتاب مناسبی در زمینه نماز در مراسم صبحگاهی یا نماز جماعت با توجه به گروه سنی، تهیه کرد و آن را به دانش‌آموزان معرفی کرد...

۱۰- بیان قصه‌های نماز

از آنجا که انسان علاقه فطری به قصه دارد و از آن تأثیر می‌گیرد و می‌پذیرد و در کتاب آسمانی ما، بیش از ۲۰۰ قصه برای بیان حکمت و موعظه و پند وجود دارد، شایسته است برای تشویق و تنبیه به نماز از قصه استفاده شود (با توجه به گروه سنی)

۱۱- استفاده از پیشنهادات و انتقادات

دانش‌آموزان راجع به نماز می‌توان با نصب صندوق، این مهم را به انجام رساند و از دانش‌آموزان خواست که سئوالات خود را درباره نماز و مسائل آن، حتی بدون اینکه اسم خود را بنویسند در صندوق بیندازند، تا جواب مناسب و قانع‌کننده داده شود. این سئوالات می‌تواند از سوی متخصصان

پاسخ داده شود باشد (سئوالات به ستاد اقامه نماز ارسال گردد تا جوابهایی درست و دقیق داده شود).

۱۲- بیان فواید و اثرات نماز

ناآگاهی، ریشه اصلی بعضی از فعالیت‌هاست، بر ماست که درباره اثرات و فواید نماز با دانش‌آموزان سخن بگویم و آنها را در این زمینه آگاه و مطلع سازیم.

۱۳- پرهیز از خشنونت و استفاده از وقار و

مناقت و معنویت؛ ستادهای تربیتی باید توجه لازم را به این موارد داشته باشند. محیط نماز باید، همراه با آرامش و پرهیز از شوخی و مسخرگی و... باشد.

۱۴- بیان اثرات نماز از دیدگاه دانشمندان

فی‌المثل، بیان ابوعلی سینا درباره نماز، و اینکه ایشان وقتی در حل مسائلی درمی‌ماندند، دو رکعت نماز می‌خواندند و...

از خداوند بزرگ می‌خواهیم که ما را در انجام و برگزاری این فریضه الهی موفق بدارد و آثار و برکات آن را در خویش حس کنیم و به لذت روحانی دست یابیم، لذتی که بی‌شک با هیچ لذت مادی برابری نخواهد کرد.